

13. Napierała M. Filozofia reklamy. Historia, psychologia, techniki / M.Napierała. – Kraków: Petrus, 2011. – 208 s.

14. Testimonials. [Elektronnyj resurs]. – Rezhim dostupu: brandwatches.com.ua/comments/.

Sinkevych O.B., candidate of philosophical Sciences, associate Professor, associate Professor of Department of theory and history of culture, philosophy faculty of Lviv Ivan Franko national University (Ukraine, Lviv), kafedra_kultury@mail.ru

Advertising as a means of construction of identity of the subject of mass culture

In the epoch of one mass culture advertising became of the most effective "technologies" of constructing of identity. This article has for an object consideration of strategies and mechanisms of authentication advertising facilities. Conception of the cultural staging is fixed in its basis. In obedience to this conception, for individuals which search an exit from the situation of loss of identity, acquisition of its new forms is begun with mastering of external signs of the desired identity. The next step is the absorption characteristic of a new identity picture of the world and moral doctrines. The "cultural staging" of identity is completed the stage, when an individual reaches understanding of their place in the world and produces a corresponding understanding of moral values.

The "cultural staging" of social identity at the level of external signs disclosed by the example of commercial advertising. The article discusses the specific use of advertising discourse in the construction of gender and age identity. The analysis of cultural patterns that are broadcast advertising allows to define its role in the formation of national-cultural identity.

Keywords: identity, popular culture, the subject of mass culture, identification strategy, advertising.

Синькевич О. Б., кандидат философских наук, доцент, доцент кафедры теории и истории культуры философского факультета, Львовский национальный университет им. Ивана Франко (Украина, Львов), kafedra_kultury@mail.ru

Реклама как средство конструирования идентичности субъекта массовой культуры

В эпоху массовой культуры одной из наиболее эффективных "технологий" конструирования идентичности стала реклама. Данная статья имеет целью рассмотрение стратегий и механизмов идентификации средствами рекламы. В ее основу положена концепция культурной инсценировки. Согласно данной концепции, для индивидов, которые ищут выход из ситуации утраты идентичности, приобретение новых ее форм начинается с усвоения внешних признаков желаемой идентичности. Следующим этапом является усвоение присущей новой идентичности картины мира и моральной доктрины. "Культурная инсценировка" идентичности завершается этапом, когда индивид достигает понимания своего места в мире и вырабатывает соответствующие этому пониманию морально-ценностные ориентиры.

"Культурная инсценировка" социальной идентичности на уровне внешних признаков раскрывается на примере коммерческой рекламы. В статье рассматривается специфика использования рекламного дискурса в конструировании гендерной и возрастной идентичности. Анализ культурных паттернов, которые транслируются рекламой, позволяет определить ее роль в формировании национально-культурной идентичности.

Ключевые слова: идентичность, массовая культура, субъект массовой культуры, идентификационные стратегии, реклама.

* * *

УДК 316.75(5-191.2):130.12

Білокопитова Н. І.
здобувач кафедри філософії, Запорізький національний
університет (Україна, Запоріжжя), nina_turk@ukr.net

ДІАЛЕКТИЧНІСТЬ СВІТОГЛЯДУ ТА ІДЕОЛОГІЇ ТЮРКСЬКОЇ СОЦІАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ

Модернізація тюркського ареалу, поширення економіко-політичного, етнокультурного і духовного потенціалу у становленні світових координат зумовлює необхідність дослідження "тюркського феномену". Дослідження світогляду тюркської соціальної культури дозволить переглянути частину стереотипів світосприйняття, що не лише сприятиме поглибленню теоретичного знання, але й запобігатиме зростанню міжетнічної напруги у суспільстві. Етнокультурний діалог необхідний не тільки заради порозуміння, але і для визначення стратегії інтеграційного розвитку. Аналізується сутність світогляду та ідеології культури тюркської соціальності, співвідношення цих категорій, уточнюється зміст понять "ідеологія", "світогляд", "культура". Головна мета дослідження виявити риси та функції тюркської ідеологічної моделі та порівняти зі світоглядними настановами, виявити їх загальні та відмінні чинники формування. Робиться висновок, що головною функцією ідеології – консенсус світоглядних настанов соціальних груп з цілісною системою в конкретному бутті.

Ключові слова: тюркська ідеологія, світоглядні настанови, тюркська соціальна культура, культурні норми, ціннісні орієнтації, національне реформаторство, кемалізм, пантюркізм.

У ХХІ столітті вплив класичних ідеологій у світовому розвитку спадає, а визначними факторами впливу стають культурологічний та цивілізаційний, але будь-які соціальні відносини в світі завжди будуть мати ідеологічне підґрунтя.

Метою даної роботи є визначення світоглядних орієнтацій у порівнянні з ідеологією тюркської соціальної культури, аналіз чинників формування та визначення головної функції ідеології тюркської соціальності. У сьогоденні соціокультурного буття взаємини між індивідуальним і соціальним реалізується в діалектиці світоглядних та ідеологічних форм свідомої діяльності, тому аналіз цих форм на зразку культури тюркської соціальності є актуальний для даної роботи.

Необхідним буде визначення сутності поняття "ідеологія" і "світогляд". Поняття "ідеологія" використовується традиційно у політологічних та суспільствознавчих наукових сферах. У філософській сфері поняття ідеологія визначається як система ідей і теорій, цінностей і норм. Це дії, що носять інтереси, мету та завдання певної суспільної групи та сприяють налагодженню суспільних відносин. У теоретичному аспекті ідеологія є сукупність політичних, моральних, філософських, естетичних та інших ідей, що відображають життєдіяльність будь-якої соціальної групи.

Дослідженням теорії діалектики, проблем світогляду займався В. І. Шинкарук визначний вчений в галузі історії філософії, теорії гуманізму. Засновник Київської світоглядно-антропологічної школи. Дослідженням ідеології та культури займається В. П. Андрущенко, його відомі книжки у цих напрямках: "Ідеологічна ефективність культури" (1988), "Культура. Ідеологія. Особистість" (2002; у співавторстві з М. Михальченком та Л. Губерським).

Важливий внесок у вивчення філософії, історії тюрків відображено в роботах фундаторів української орієнталістики: А. Ю. Кримського, О.Й. Прицака., І. М. Гаспринського, послідовники традицій російського та українського сходознавства, біля витоків яких стояли такі видатні вчені, як В. Алексєєв, Н. Бічурін, В. Васильєв, та інші.

Українські вчені Ю. М. Кочубей, В. В. Дубровський, П. М. Кралюк, М. М. Якубович присвятили свої дослідження проблематиці філософії тюркської культури, ідеології, світогляду. Н. М. Ксьондзик, Г. І. Мирський, М. А. Гасратян, С. Ф. Олешкова, Ю. А. Петросян присвятили ряд робіт проблематиці ідеології тюркського суспільства у історичній ретроспективі.

Вивченню ідеології пантюркізму присвячені дослідження закордонних вчених: Р. Мевлан-Заде, Д. Робінсона, Р. Ованесяна, Т. Хюсейна, І. Аязя, Я. Ландау, К. Курта.

Антуан де Трасі та його сучасники П. Кабаніс і К. Вольєре намагались створити вчення про ідеї як науку, яка б мала стояти вище інших соціальних наук. Ідеології відводилась роль змінити картину світу.

Г. Гегель, К. Маркс та Ф. Енгельс трактують ідеологію як спотворене відображення дійсності. В. Парето трактує ідеологію як рефлекс, почуття, яке змушує людей утримуватися від вчинку. К. Мангейм представляє ідеологію як "колективне несвідоме", за допомогою якого приховують від себе і від інших реальний стан справ. С. Г. Кара-Мурза представляє ідеологію як сукупність концепцій, за допомогою яких людина розуміє суспільство.

Сучасний британський філософ-неомарксист Т. Іглетон (Terence Francis Eagleton) у своїй праці "Ідеологія" зазначає: "Поняття ідеології - це текст, зітканий з усіх тканин різних концепцій, часто суперечать один одному, і тому більш важливо визначити, що повинно бути залишено, а що може бути викинуто в кожній з них, ніж з'єднувати їх штучно в якусь велику глобальну теорію ідеології" [1, с.32-33].

Поняття "світогляд" співвідноситься з поняттям "ідеологія", але вони не збігаються за своїм змістом: світогляд ширше ідеології. Ідеологія охоплює лише ту частину світогляду, яка орієнтована на соціальні явища і класові відносини. Світогляд в цілому відноситься за всією об'єктивною дійсністю і до людини [2]. Але В. С. Федчин [3] у своїй монографії дає власну трактовку: "Поняття "світогляд" не може бути ширше поняття "ідеологія", так само як поняття "ідеологія" не може бути ширше поняття "світогляд", оскільки мова йде про висловлення функціонування різних рівнів свідомості, про різницю якісного визначення, які співвідносяться між собою, але співвідносяться діалектично, коли розчиняючись одне в іншому, не знаходячись в динамічному протиріччі". Отже, не завжди існує різке розмежування між ідеологією та світоглядом.

Поняття "ідеологія" співвідноситься з поняттям "культура", але вони не збігаються за своїм змістом. Ідеологію створює людина, ця категорія має хронологічні рамки, наприклад засновниками ідеології пантюркізму були Ісміл Гаспринський, Зія Гьокальп, Юсуф Акчура, започатковано ідеологію пантюркізму наприкінці XIX століття. Головною метою була консолідація тюркомовних народів, створення єдиної держави Великого Турану. Саме Ісміл Гаспринський висунув оригінальне гасло, яке послідовники пантюркізму й надалі використовували: "Дільде, фікірде, іште Бірлік" ("Єдність у мові, думках і праці"). Зія Гьокальп визначав засади турецького націоналізму гаслом: "Тюркізуватися, ісламізуватися та модернізуватися".

Ідеологія кемалізму, засновником якої був Мустафа Кемаль Ататюрк, мала за мету перетворити османську Туреччину на Республіку Туреччину, вектор розвитку якої був повернутий на Західну цивілізацію. Концепція націоналізму, перехід писемності з арабської на латинську графіку, курс на вестернізацію і зміцнення світськості держави, скасовується багатоженство, жінкам надається виборче право та право на освіту, заміна шариатського права, заборона на релігійну освіту все це неоліберальні реформи Ататюрка. В результаті чого в науковий обіг введена категорія турецьке "економічне диво". Ідеологія турецького націоналізму, висунута Кемалем. Донині вважається офіційною ідеологією Турецької республіки. Символом кемалізму є шість стріл, відповідні до шести принципів ідеології.

Ідеологія Тургута Озала була синтезом технологічної вестернізації та культурного тюркізму з ісламізмом. Багато турецьких вчених називають його теорію "турецько-ісламським синтезом". З одного боку, в ідеології були відокремлені османська і ісламська культури. З іншого, ключовими елементами теорії стали економічний і політичний лібералізм. Т. Озал стверджував, що модернізаційного ефекту можна досягти тільки через лібералізацію. Він використовував економічний лібералізм, щоб досягти політичного плюралізму.

Отже, однією з притаманних рис для категорії "тюркська ідеологія" буде персоналізація, за В. А. Петровським: "процес, в результаті якого суб'єкт отримує ідеальну представленість про життєдіяльність інших людей і може виступити в суспільному житті як особистість". Також має місце національне реформаторство, переважно модернізаційної форми. Що стосується національної ідеології, то вона виражає специфічні інтереси нації як соціальної спільності, може містити ідеї збереження і розвитку національної культури, прогресивних звичаїв і традицій, мови і т. п., а в певних умовах – домагатися національної незалежності. На цій основі можуть виникати політичні партії та рухи. Модернізаційні трансформації республіканської Туреччини мають форму еклектики, головна ознака якої, побудова цілісної системи на базі несумісних речей. Це спроба світоглядного поєднання релігійного та світського у єдиному соціумі.

Культуру створює етнос як засіб організації життя та пристосування до середовища перебування. Те, що Руссо називав культурою, включало в себе науку, писемність, мистецтва, технічні досягнення, освіту. Для А. Шопенгауера культура була формою загальної облуди. Культура, на його думку, одночасно приховує справжні життєві інтенції людини і служить інструментом для їх задоволення; культура - це фікція. Ф. Ніцше бачив порок сучасної культури в її примусовому характері по відношенню до окремої людини. М. Бердяєв писав: "культура не є здійснення нового життя, нового буття, вона є - здійснення нових цінностей...".

Культура - це досвід накопичений століттями. Культура – це категорія, яка більш тривала в часі ніж ідеологія. Наприклад, побут тюрків та будівництво круглої форми житла (юрти); стійкість тюркських мов завдяки аглютинації (утворення слів за допомогою суфіксів); види виробництва (тваринництво, килимарство та ін.); види мистецтв, система цінностей, етикет, свята, традиції.

З традицій народжуються загальноприйняті норми і правила. До 1928 року Туреччина використовувала арабський алфавіт, бо була нав'язана арабська релігія іслам.

Цей алфавіт, розроблений для семітських мов, різко відмінний від тюркських, не відповідав потребам тюркських мов взагалі і турецької зокрема. Але ці норми мовної культури були змінені та завдяки реформам Ататюрка було здійснено перехід на латинську графіку.

Тобто, арабський алфавіт, який був нормою після порушення цієї норми, як наслідок, сталися якісні зміни у вигляді розширення мовно-культурних кордонів,

наближення до західної культури, цим самим впровадження ідей кемалізму. Застосовуючи синергетичний підхід, який ґрунтується на загальнофілософських принципах конкретизуємо діалектичні категорії “старе та нове”.

Першорядну роль в оформленні ідей, що згодом склали концептуальну базу пантюркістських ідеологій, внесли й іноземні тюркологи - фон ле Кок, Де Гинье, фельмаршал Мольтке, Армініус Вамбері, Леон Каун. Угорець Вамбері зазначав, що всі тюркські народи належать до однієї раси і рідняться за етнічними і культурними ознаками. Французький історик Леон Каун возвеличував діяння Чингіз-хана і Тимура, представляючи їх як “надлюдей”, а монголів визначаючи як “расову аристократію”. Тюркські народи, на його погляд, були прямими нащадками монголів, кращими на сході воїнами, до того ж створили неперевершену культуру і мистецтво.

Положення про те, що норми культури народжуються з традицій, або в результаті свідомої кодифікації, що вони узаконені, тобто, “законні діти” традиції, обумовлює діалектичність процесів встановлення нормативності і розвитку культури. Діалектичність ця виявляється в тому, що культура - це і продукт, і джерело нормативності вона одночасно і збагачує людину, і збіднює його, збіднює саме тому, що стримує його нормами, не дає реалізувати всі свої можливості [4]. Випадок переходу на латинську графіку став прикладом використання мовленнєвих норм як інструмента з маніпуляції національною свідомістю. Одні норми та цінності замінені на інші.

Якщо мова – це віддзеркалення культури, то необхідним буде зазначити, що розвиток тюркської мови як культурної домінанти у історичному процесі зазнав унікальних трансформацій. Першим тюркським письмом було рунічне (Орхоно-Єнисейські руни) [5], потім арабська графіка і на сучасному етапі розвитку – латинська графіка. Тобто, змінювалась форма передавання тексту, а вимова та побудова слів, речень майже зберігалась до тепер. Якщо порівняти цю особливість з іншими, наприклад ісламськими культурами, то дійдемо висновку, що ані персам ані арабам таких кардинальних змін зустріти не довелось. З точки зору матеріалістичної діалектики процес розвитку тюркської мови можна представити у вигляді протиріч динамічного процесу, який має три етапи. Перший – виникнення, це поява рунічного письма. Другий – розвиток, тюркська мова на основі арабської графіки, бо саме за допомогою арабської графіки мова зазнала розвитку та були створені літературні шедеври епохи Середньовіччя. Третій – довершеність, тюркська на основі латинської графіки. Процес виникнення протиріч описується за допомогою тотожностей або різниць. Різницею виступатиме форма - алфавіт, а тотожністю - внутрішній зміст, незмінна вимова слова. А вже загального ідеологічного змісту слово набуває з розвитком культури.

На думку Г.Г. Кириленко і Є.В. Шевцова, в чистому вигляді ідеологія - це маска культури, псевдокультура. Однак складність розпізнавання “підробки” ідеології як культурної освіти пов'язана з тим, що ідеологія в переломні, екстраординарні періоди розвитку суспільства, як правило, вступає в союз з

утопічною свідомістю; в “нормальні”, спокійні періоди ідеологія співпрацює з філософією, мистецтвом, релігією, прагнучи поглинути їх [6].

Тож, ціннісні орієнтири сучасних тюрків. Ціннісні орієнтації - це вибіркоче ставлення людини до цінностей, орієнтир людської поведінки. Зміст цінностей в суспільстві залежить від його культури, розвиненості духовного і морального життя, суспільної свідомості. Тому специфічною формою цінностей виступають суспільні ідеали, тобто уявлення про те, якими в суспільстві повинні бути суспільні відносини [7].

Турецьку соціальність та турецьку ідентичність можна визначити як гармонізаційно вистроєне поєднання понять “сучасне та традиційне”, “модерніті та консерватизм”. Завдяки вдалому створенню образу західної сучасності турецьке суспільство створило нову, не схожу ані на західну, ані на східну модернізаційну модель, соціологічний феномен як зразок для інших суспільств, країн з ісламською культурою. В культурі турецького суспільства присутнім є сплетіння східних і західних елементів.

Як у відомій матеріалістській аксіомі: “Ніщо не може виникнути з нічого, або перетворитися у ніщо”, тож слухним буде зазирнути у сутність причин та наслідків процесів трансформації у турецькій моделі буття.

Сьогодні, говорячи про модифікації, точніше, розвиток турецької суспільної свідомості, насамперед необхідно зупинитися на чинниках, під впливом яких воно формується:

1) Релігійне відродження як наслідок посилення проісламської еліти;

2) Критичний аналіз спадщини Атаатюрка в світлі політизації релігії і придбання нею ідеологічної сутності, а також протиставлення її Лаїцизму - рух за секуляризацію (процес, в ході якого релігійна думка, інститути і практика втрачають соціальне значення);

3) Зміна ролей так званих “інших” (раніше “іншими” були “нелаїцисти”, а тепер “іншими” стають лаїцисти) [8].

Разом зі змінами ролей у суспільному житті, трансформації відбулися і у особистому. Особливим видом суспільних відносин є міжособистісні стосунки. Під міжособистісними відносинами розуміють відносини між окремими індивідами. При цьому індивіди, як правило, належать до різних соціальних верств, мають неоднаковий культурний і освітній рівень, але їх об'єднують спільні потреби та інтереси, що лежать в сфері дозвілля або побуту.

Хоча турки сповідують сучасні цінності, рівність між подружжям не завжди досягається. Дружини, які насправді намагаються утвердитися в якості рівноправних партнерів, звичайно, зустрічають опір з боку своїх чоловіків. Традиції стоять на сторожі сімейних цінностей, сім'я продовжує бути базовим осередком і опорою суспільства. Повага до сім'ї, особливо до батьків і старших родичів - одна з традиційних турецьких цінностей, тому в Туреччині неможливо зустріти будинки або притулки для літніх людей, наприклад, як на заході.

За ціннісними світоглядними настановами турків можна поділити на два типи: європеїзовані турки

(лаїцисти) і турки - консерватори (більше релігійні, що дотримуються традицій). Турки першого типу постійно прагнуть досягти чогось, щоб довести не тільки собі але і всьому світу, що дуже вболівають за честь своєї країни, їм не байдужі дії політиків, які перебувають при владі, їм не байдуже, чи вступають вони в ЄС і як це відіб'ється в майбутньому на життя простого народу. Бо Європейський союз можна визначити як саме секулярне суспільство світу. У європеїзованих турків девіз швидше: "Ми зможемо це зробити, ми повинні це зробити!" Як доказ цьому - більшість керівних посад у різних транснаціональних корпораціях займають саме турки. На перевагу першим є турки-консерватори (нелаїцисти). Для цієї соціальної групи характерною рисою є віра у фатум. Улюблений вислів нелаїцистів: "Yarasak birsey yok" - нічого не поробиш. Ця група турків всі свої проблеми засилає до волі Аллаха, при цьому мало що роблячи для вирішення проблем та покращення свого життя.

Якщо суспільство, розуміти як цілісний соціальний організм за своєю метафізичною будовою, то воно є ноуменальне сполучення у складі якого багато численна різноманітність. Керування соціальними процесами у цьому органічному сполученні на свідомому рівні може здійснюватися тільки за допомогою єдиного сенсу, тобто ідеології, як метафізичної трансформації від емпіричної множинності до усвідомленої внутрішньої єдності. Саме діалектичний принцип боротьби та єдності протилежностей криється в цій процесі.

Отже, визначено світоглядні орієнтації у порівнянні з ідеологією тюркської соціальної культури, проаналізовано три чинники формування, визначено головну функцію ідеології тюркської соціальності - консенсус світоглядних настанов соціальних груп з цілісним організмом в його конкретному бутті. Баланс суб'єктивних інтересів особистості і об'єктивної потреби громади. Якщо поєднання соціальних груп (етносів) відбувається на основі єдності певних світоглядних засад, які можуть бути різноманітними, то держава як цілісна система формується саме на основі єдиної ідеології.

Ідеологія пантюркізму зараз має вигляд не політичної концепції, а скоріше культурної парадигми. Тому у перспективі розвиток ідей що до об'єднання тюркомовних держав у Великий Туран малоімовірно. Скоріше відбудеться інтегрування Туреччини у євро просторі. Цьому свідчить поява таких феноменів як "євроіслам", "ісламський фемінізм" та ін.

Список використаних джерел

1. Eagleton T. Ideology. Z. - N.Y., 1991. / Eagleton T.; цит по Пашенко В. Я. Идеология евразийства, М. Изд-во МГУ, 2000. - С.32-33.
2. Мировоззрение. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://slovari.yandex.ru/~книги/БСЭ/Мировоззрение/>.
3. Федчин В. С. Социально-философская антропология в России в XX веке. [Електронний ресурс] / В. С. Федчин. - Режим доступу: <http://sci-book.com/russkaya-filosofiya/dialektika-mirovozzreniya-ideologii-konkretno-57354.html>.
4. Тер-Минасова С. Г. Война и мир языков и культур: монография. [Електронний ресурс] / С. Г. Тер-Минасова // - Режим доступу: <http://regionalstudies.ru/publication/monograph/war/52-chapter1.html>.
5. Ахатов Г. Древнетюркские руны. Язык орхон-енисейских памятников, [Електронний ресурс] / Габдулхай Ахатов // - режим доступу:

http://akhatov.org/index/drevnetjurkskie_runy_jazyk_orkhono_enisejs_kikh_pamjatnikov/0-21.

6. Кириленко Г. Г. Философия [Електронний ресурс] / Г. Г. Кириленко, Шевцов Е. В. - режим доступу: <http://sci-book.com/fundamentalnaya-filosofiya/predstavleniya-kulture-istorii-filosofskoy-65484.html>.

7. Иванова Н. А. Экономика и социология труда [Електронний ресурс] / Н. А. Иванова // 68. Ценности и ценностные ориентации. Сайт Института экономики и права Ивана Кушнира - Режим доступу: <http://www.be5.biz/ekonomika/t003/68.htm>.

8. Мамедзаде И. Р. Тенденции в турецком общественном сознании: от модерна к постмодерну. [Електронний ресурс] / И. Р. Мамедзаде, Р. О. Рзаева // Сайт Соционауки. ру - Режим доступу: <http://www.socionauki.ru/journal/articles/126915/>.

References

1. Eagleton T. Ideology. Z. - N.Y., 1991. / Eagleton T.; cyt. Po Paschenko V. J. Ideologiya evraziystva, M. Izd.MGU - 2000, S.32-33.
2. Mirovozzrenie, [Elektronny'j resurs] - Rezhim dostupu: <http://slovari.yandex.ru/~knigi/BSE/Mirovozzrenie/>.
3. Fedchin V.S. Socialno-filosofskaya antropologiya v Rossii v XX veke. [Elektronny'j resurs] / V.S. Fedchin - Rezhim dostupu: <http://sci-book.com/russkaya-filosofiya/dialektika-mirovozzreniya-ideologii-konkretno-57354.html>.
4. Ter-Minasova S.G. Voina i mir yazykov I kul'tur / monografiya. [Elektronny'j resurs] / S.G.Ter-Minsova - Rezhim dostupu: <http://regionalstudies.ru/publication/monograph/war/52-chapter1.html>.
5. Ahatov G. Drevnetjurkskie runy. Yazyk orkhono-enisejskih pamyatnikov, [Elektronny'j resurs] / Gabdulhay Ahatov // - Rezhim dostupu: http://akhatov.org/index/drevnetjurkskie_runy_jazyk_orkhono_enisejs_kikh_pamjatnikov/0-21.
6. Kirilenko G.G. Filosofiya [Elektronny'j resurs] / G.G. Kirilenko, E.V.Shevtsov. - Rezhim dostupu: <http://sci-book.com/fundamentalnaya-filosofiya/predstavleniya-kulture-istorii-filosofskoy-65484.html>.
7. Ivanova N.A. Ekonomika i sotsiologiya truda, [Elektronny'j resurs] / N.A.Ivanova // 68. Cennosti i cennostnye orientacii. Sait Instituta ekonomiki i prava Ivana Kushnira - Rezhim dostupu: <http://www.be5.biz/ekonomika/t003/68.htm>.
8. Mamedzade I.R. Rzaeva I.R. Tendencii v tureckom soznaniyi: ot moderna k postmodernu, [Elektronny'j resurs] / I.R.Mamedzade, R.O.Rzaeva // Sait Sotsionauki.ru - режим доступу: <http://www.socionauki.ru/journal/articles/126915/>.

Bilokopytova N.I., PhD-Student at the Department of philosophy, Zaporizhzhya National University (Ukraine, Zaporizhzhya), nina_turk@ukr.net

Dialectical of worldview and ideology of Turkic social culture

The modernization of Turkic habitat, distribution of economic, political, ethnic, cultural and spiritual potential of becoming a world coordinate is necessitates researching "The Turkic phenomenon". The Research of Turkic social ideologies allows contribute to the deepening of theoretical knowledge, but also prevents the growth of inter-ethnic tension in society. Ethnic and cultural dialogue is necessary not only for understanding, but also determine for the strategies of integration. The paper is devoted to the essential of philosophy and ideology of Turkic social culture, the relationship between these categories, specifies the concept of "ideology", "worldview", "culture". The principal aim of this study is identify features and function of the Turkic ideological model and compare with the worldview, identify their common and distinctive factors of formation. It is concluded that the main function of ideology - the consensus worldview of social groups with an integrated system in a particular being.

Keywords: Turkic ideology, worldview, Turkic social culture, cultural norms, values, national reformation, kemalizm, pan-Turkism.

Белокопытова Н. И., соискатель кафедры философии, Запорожский национальный университет (Украина, Запорожье), nina_turk@ukr.net

Диалектичность мировоззрения и идеологии тюркской социальной культуры.

Модернизация тюркского ареала, распространение экономико-политического, этнокультурного и духовного потенциала в становлении мировых координат обуславливает необходимость исследования "тюркского феномена". Исследование мировоззрения тюркской социальной культуры позволит пересмотреть часть стереотипов мировосприятия, не только способствовать углублению теоретического знания, но и предотвращать рост межэтнической напряженности в обществе. Этнокультурный диалог необходим не только ради понимания, но и для определения стратегий интеграционного развития. Анализируется сущность мировоззрения и идеологии тюркской социальной культуры, соотношение этих категорий,

уточняется содержание понятий “идеология”, “мировоззрение”, “культура”. Главная цель исследования выявить черты и функции тюркской идеологической модели и сравнить с мировоззренческими установками, выявить их общие и отличительные факторы формирования. Делается вывод, что главная функция идеологии – консенсус мировоззренческих установок социальных групп с целостной системой в конкретном бытии.

Ключевые слова: тюркская идеология, мировоззренческие установки, тюркская социальная культура, культурные нормы, ценностные ориентации, национальное реформаторство, кемализм, пантюркизм.

* * *

УДК 165.6:2–587.6

Tan Tan Davani H.

post-graduate chair of ethics, esthetics and culturology
of the KNU after Taras Shevchenko (Ukraine, Kiev),
hamilatahamtan@yahoo.com

THE ORIGINS AND THE STAGES OF THE IRANIAN MYSTICISM'S DEVELOPMENT (MITHRAISM, ZOROASTRIANISM, MANICHAISM)

Mystic beliefs of the ancient Iran have a very long history – Mithraism, Zoroastrianism, Mazdaism and Manichaeism – more than 10,000 years.

The goal of the scientific research is to consider the origins and the development of the mysticism in the ancient Iran (III century BC– XII century AD).

The methods of the scientific research: culture–historical, chronological and dialectic methods, and also ones of systemic analysis, synthesis and comparison.

Historical evidences about the first mystic beliefs and culture are present in the inscriptions of the Achaemenian Kings, “Vedic texts”, “Avesta” and the treaties of Herodotus. In article we discover general content of the above-mentioned mystic cults, especially its view of the world, the qualities of gods, the place of humans and their right lifestyle.

The main conclusions: 1. The ancient Iranian philosophical traditions and thoughts are originated from pre-Islamic era of the Persian philosophy which have the ancient Indo-Iranian roots. 2. Some of the pre-Zoroastrian and Zoroastrian mystic traditions continue to influence even today the global mystic culture (for instance – the meaning of the days of week in English).

Keywords: Iranian Mysticism, Mithraism, Zoroastrianism, Manichaeism, Mazdaism, “Avesta”, Ahura Mazda.

(стаття друкується мовою оригіналу)

A number of religions were practiced in the different geographical parts of ancient Iran in the various periods of history, all of which underwent many changes in the course of time, owing to the various social and political developments and upheavals faced by the country. It is mainly due to this reason that details concerning the original forms of these religions and their relationship with each other are shrouded in haziness and ambiguity.

Persian mysticism can be traced back to old Iranian philosophical traditions and thoughts with their ancient Indo-Iranian roots. These were considerably influenced by Zarathustra's teachings. Throughout Iranian history, due to remarkable political and social influences such as the Macedonian, the Arab, and the Mongol invasions of Persia, a wide spectrum of schools of thought arose. These espoused a variety of views on philosophical questions, extending from Old Iranian and mainly Zoroastrianism-influenced traditions to schools appearing in the late pre-Islamic era, such as Manicheism and Mazdakism, as well as various post-Islamic schools. Iranian mysticism after Arab invasion of Persia is characterized by different interactions with the old Iranian mystic philosophy and the Greek philosophy.

Professor R. Grishman (Ukrainian archaeologist, explorer, and historian, educated at the Sorbonne in Paris) in his book “Iran from the earliest times to the Islamic conquest” describes Iran in the last fifteen hundred years BC before the invading Arabs. In his book, he explains that “Iran was a highway for the movement of peoples and for the

transmission of ideas. From the prehistoric period onwards, and for 1,000 years more, it held this important position as an intermediary between East and West. In return for what it received it never ceased to give; its role was to receive, to recreate, and then to transmit” [4, p.16–54].

The story of civilization is like the story of Iran. Hegel writes in his book “The Philosophy of history”: “The principle of evolution begins with the history of Iran”. The main part of the story of civilization began after the last Ice Age. Broadly speaking, the Stone Age began roughly 2.5 million years ago and ended in parts of the world after the last Ice Age. In the Stone Age, human groups in different parts of the world began using stone tools at different times and abandoned stone for metal tools at different times. What we know it as “Mysticism” is part of the story of civilization that appeared after the Stone Age. The history of human evolution and also the story of civilization and the ancient religion have many unclear and ambiguous things. But we can draw a very big and rough picture of what has happened after the Ice Age within the area of Persia.

The main principles and the basic belief structure of the ancient Iranian mysticism like Zoroastrianism (its followers of which still live in Iran) are somewhat better known because of the availability of certain evidences and sources. However it is clear that several faiths and mystic beliefs existed in ancient Iran in different forms, the influences of which can be observed in the later mysticism such as Mithraism, Manichaeism, Zoroastrianism, Mazdaism, Zurvanism. These religions had also influenced to a great extent the ancient Iranian art and literature as well as its other cultural heritages. All the available historical evidences show that during the different periods, Iranians altogether not only kept to their old beliefs but actually tried to integrate them with delicacy and skills within the new beliefs.

In general, the sources that are available for providing us with information regarding the pre-Zoroastrian religions of ancient Iran are as follows:

1. The works of Greek writers like Herodotus, Strabo, Polybius, and others that contain sporadic information regarding the traditions and religious beliefs of ancient Iran;

2. The remained parts of the “Avesta”, concerning the sources of Mazdaism the only comparatively sure points in which direct and indirect references have been made to the beliefs and views that were more ancient than Zoroastrianism. It is worthwhile to mention that both Zoroaster and the early Zoroastrians had for a long time struggled to prevent the beliefs of the pre-Zoroastrian faiths from penetrating into the Zoroastrian thought and belief structure. Nevertheless, some elements of these ancient religions eventually found their way into the Mazda-worshipping Zoroastrian religion and merged with it. Thus “the Avesta” – and particularly the sections of the Yashts, which comprise hymns in praise of God – is one of the most important sources available concerning the religions that existed in ancient Iran.

3. The “Vedic texts”: These ancient Indian religious texts constitute another important source for research on the religious beliefs and traditions of the ancient Iranians. This is mainly due to the fact that the two branches of the Aryan race that had apparently separated from the other Indo-European tribes in the second millennium BC had a lot in common in the areas of language, legends, epics, and